

NOTA

Os investigadores de **HISTAGRA Aurora Artiaga Rego e Lourenzo Fernández Prieto**, coordinan o dossier do número 111 da revista *Ayer* dedicado aos Soldados no fronte.

Resumo:

Un golpe de Estado non precisa soldados nin voluntarios, tan so a correcta execución dun acto de forza. Pero no tempo das masas é necesario convertilo en masivo, nun plebiscito armado, no que os voluntarios desempeñan un papel esencial de xustificación e corroboración en canto o golpe se converte en guerra.

O obxectivo do monográfico é dar a coñecer algunas investigacións recentes sobre a actuación dos soldados na guerra civil, un asunto do que hai máis tópicos, propaganda e ideas recibidas que historiografía. Enfoques relativamente actuais para unha nova fundamentación historiográfica, unha reconsideración metodolóxica e unha aproximación inicial case positiva para deconstruír estereotipos dominantes. Investigacións baseadas nun acervo de fontes tan abundante como áinda pouco explotado permítennos fuxir da visión que os comisarios políticos e os alféreces provisionais legaron á historiografía para achegarnos aos actores da guerra más alá da análise do discurso. Trátase de superar os marcos da propaganda bética e política como referente historiográfico dominante e de substituílos pola indagación con fontes primarias

Índice:

Introducción. Soldados para el frente: más allá de los alféreces provisionales y los comisarios políticos, **Lourenzo Fernández Prieto y Aurora Artiaga Rego**.

Voluntarios para un golpe, soldados para una guerra: las milicias rebeldes de primera línea en la Guerra Civil, **Aurora Artiaga Rego**.

FONDO EUROPEO DE
DESENVOLVIMENTO
REGIONAL
"Unha maneira de facer Europa"

Frentes porosos y lealtades fluidas: la movilidad de la tropa de leva entre los dos bandos durante la Guerra Civil Española, James Matthews.

Reclutados para ganar. Movilización y respuesta de «los soldados de Franco», **Francisco J. Leira-Castiñeira** y Andrés Domínguez-Almansa.

Historias del retorno: la historiografía internacional sobre veteranos de guerra, Ángel Alcalde.

**FONDO EUROPEO DE
DESENVOLVEMENTO
REGIONAL**
"Unha maneira de facer Europa"

UNIÓN EUROPEA